

ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาวัง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

Toys from local materials Ban Khao Wang Border Patrol Police School
Ron Phibun District, Nakhon Si Thammarat Province

สุชาดา จิตกล้า^{1*}, สุดา เจ๊ะอูมา², จรุงใจ มนต์เลี้ยง³, สุตติชา มาลีเลิศ⁴

Suchada Chitkla¹, Suda Jae-uma², Jarungjai Monliang³, Sutticha Maleeles⁴

¹⁻⁴คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Faculty of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: suchada_chi@nstru.ac.th

(Received: 12 October 2023, Revised: 6 November 2023, Accepted: 8 November 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยตามบริบทพื้นที่ 2) เพื่อศึกษาภูมินิเวศ ประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน และ 3) เพื่อพัฒนาหลักสูตรทักษะสมอง โดยใช้ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่นของชุมชนบ้านเขาวัง เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม “PAR” กลุ่มตัวอย่าง ระยะที่ 1 ได้แก่ ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน 14 คน ระยะที่ 2 ได้แก่ 2 ครู และผู้ปกครอง 24 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก หลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการ การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสำรวจและประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ความรู้ที่ได้ คือ (1) สภาพความเป็นอยู่วิถีชีวิตในชุมชนเปลี่ยนไปตามสังคม และสิ่งแวดล้อมรอบตัว (2) ชาวบ้านนำวัสดุท้องถิ่นมาทำของเล่น (3) จุดเด่นชุมชนและวิถีชุมชน คือ หมู่บ้านตั้งอยู่บนภูเขาอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติ (4) ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่นเปรียบเสมือนเครื่องมือพัฒนาตนเองกับสิ่งแวดล้อม (5) การสร้างของเล่นเด็กเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และผู้ปกครองมีรายได้เพิ่มขึ้น 2) ภูมินิเวศ ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของคนในชุมชน คือ ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่นของชุมชนบ้านเขาวัง จำนวน 4 ชุด 3) การพัฒนาหลักสูตรทักษะสมอง โดยใช้ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ครูและผู้ปกครองผู้เข้าร่วมมีความพึงพอใจต่อการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรทักษะสมอง อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ของเล่น; วัสดุในท้องถิ่น; โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the body of knowledge Understanding of the development and upbringing of early childhood children according to the local context 2) to study the ecological landscape environmental history and local wisdom of the community, and 3) to develop a brain skills curriculum using toys from local materials of the Ban Khao Wang community. It is action research with "PAR" participation. The sample group in Phase 1 includes villagers, community leaders, and 14 village philosophers. Phase 2 includes 2 teachers and 24 parents by selecting purposive sampling. The tools used include questionnaires. In-depth interview Workshop course data collection by surveys and participatory workshops Qualitative data were analyzed by content analysis and quantitative data were analyzed. the mean and standard deviation

The research results found that 1) The knowledge obtained is (1) living conditions, way of life in the community changes according to society and the surrounding environment (2) Villagers bring local materials to make toys. (3) The highlight of the community and community way of life is that the village is located on a mountain rich in nature. (4) Toys made from local materials are like tools for developing oneself and the environment. (5) Creating children's toys. It is a useful use of free time. and parents have increased income. 2) Ecological landscape, wisdom, and way of life of people in the community, namely 4 sets of toys made from local materials of the Ban Khao Wang community. 3) Development of the brain skills curriculum using toys made from local materials. Through the workshop, it was found that the participating teachers and parents were at the highest level of satisfaction with course workshop.

Keywords: Toy; Local materials; Border Patrol Police School

บทนำ

ชุมชนบ้านเขาวังมีสภาพภูมิณีเวศเป็นภูเขาหินปูนที่ลาดเชิงเขามีลำห้วยและคลองเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำช่วงฤดูแล้งชุมชนขาดน้ำกินน้ำใช้ และเมื่อถึงฤดูฝนจะเกิดภัยพิบัติ ส่งผลให้คนรุ่นใหม่ในชุมชนรวมตัวกันเป็น “กลุ่มอนุรักษ์บ้านเขาวัง” ในปี พ.ศ. 2548 พื้นฟูสิ่งแวดล้อมในชุมชน ส่งเสริมการปลูกไม้ผลและพืชผักสวนครัวหลากหลายชนิดขึ้นมา เรียกว่า “สวนพ่อเฒ่า”, “สวนสมรม” หรือ “เกษตรสี่ชั้น” และได้รับการส่งเสริมจากโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทำให้มีการปรับปรุงเส้นทางสัญจร และติดตั้งไฟฟ้าเข้าสู่ชุมชนสร้างความสะดวกมากยิ่งขึ้นจนถึงปัจจุบัน

ชุมชนบ้านเขาวังได้รับอิทธิพลจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เห็นได้จากความแตกต่างของพฤติกรรมในการใช้ชีวิตประจำวัน โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้เวลาไปกับการประกอบอาชีพทำให้เกิดช่องว่างในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่เริ่มนำเทคโนโลยีที่เข้าสู่ชุมชนมาใช้ในการเลี้ยงดู สังเกตได้จากการแสดงออก เมื่อพบบุคคลที่ไม่คุ้นชิน ในการพูดหรือทำกิจกรรมต่างๆ ความสนใจในการทำกิจกรรมน้อยลง รวมถึงความสามารถในการแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับ ณิชกุล พิชชาชาญ และคณะ (2566) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการเด็กปฐมวัย ได้แก่ ปัจจัยด้านมารดา เด็ก และสิ่งแวดล้อม และพริญา มายูร (2565) กล่าวว่า การสร้างเสริมให้ผู้เลี้ยงดูมีพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงดูที่เหมาะสมต้องส่งเสริมให้ผู้เลี้ยงดูมีโอกาสได้รับการศึกษา และส่งเสริมให้ครอบครัวได้อยู่ร่วมกัน เด็กได้อยู่กับบิดามารดา และสร้างงานสร้างอาชีพให้ผู้เลี้ยงดูมีรายได้ที่เพียงพอ ซึ่งสามารถสร้างพฤติกรรมกรรมการเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมแก่ผู้เลี้ยงดูได้

แต่ยังคงมีเด็กปฐมวัยบางส่วนที่ยังคงได้รับการเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตของชุมชน ผ่านการติดตามผู้ปกครองไปประกอบอาชีพ ทำให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้การเล่นซึ่งเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้าน สอดคล้องกับทฤษฎีของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura อ้างอิงถึงใน สิริมา ภิญญอนันตพงษ์, 2550) กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากพฤติกรรมของบุคคลนั้นมีการปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลนั้นกับสิ่งแวดล้อม การที่เด็กได้เล่นกับวัสดุในท้องถิ่นจะช่วยให้มีความกล้าแสดงออก และสามารถรับมือกับสถานการณ์ต่างๆ ที่พบเจอได้สมวัย โดยนำวัสดุ หรือวิธีการต่างๆ มาปรับใช้ในการแก้ไขปัญหา พูดคุยบอกเล่าความคิดเห็นของตนเอง ตามแนวคิดทักษะสมองที่กล่าวถึงความสามารถของสมองและจิตใจที่จะควบคุมความคิด อารมณ์และการกระทำเพื่อไปถึงเป้าหมายได้ (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, อ้างอิงถึงใน สุนิษา ภารตระศรี และชวนพิศ รักษาพวก, 2565)

จากข้อมูลสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น จะเห็นได้ว่า สภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปตามสังคมที่แวดล้อมตัวเด็ก อาจเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เด็กปฐมวัยต้องมีรากฐาน และความพร้อมในการเผชิญต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป โดยอาศัยวิถีชีวิตของชุมชนที่มีความร่วมมือ และทรัพยากรที่ยังคงอยู่อย่างเข้มแข็ง มาเป็นสื่อกลางในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านการใช้สื่อและของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีรากฐานชีวิตในการเผชิญกับสถานการณ์ และสิ่งต่างๆ รอบตัวที่กำลังเปลี่ยนไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาองค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการ การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยตามบริบทพื้นที่ชุมชน บ้านเขาวัง อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาภูมิโนเวศ ประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อม และภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนบ้านเขาวัง
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรทักษะสมอง (EF) โดยใช้ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น

ระเบียบวิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้กระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติการ “PAR” ผู้มีส่วนร่วมประกอบด้วยบ้าน โรงเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาภูมิโนเวศ ประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนบ้านเขาวัง

ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับชุมชนบ้านเขาวัง เกี่ยวกับ ภูมิโนเวศ ประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของเด็กปฐมวัย

ตอนที่ 2 ศึกษาองค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการ การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยตามบริบทพื้นที่ชุมชน บ้านเขาวัง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศึกษาความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาพัฒนาเด็กปฐมวัยของชุมชนในมิติ ภูมิโนเวศ ประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อม และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านเขาวัง โดยมีการสำรวจข้อมูลจากชุมชน และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Socialization) S : Tacit to Tacit ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน ซึ่งมีระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ราษฎรชาวบ้านในพื้นที่ คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ของชุมชนบ้านเขาวัง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 50 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ชาวบ้าน จำนวน 8 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน ราษฎรชาวบ้านในพื้นที่ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 14 คน คัดเลือกมาจากบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่ ภูมิปัญญา ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของชุมชนบ้านเขาวังในมิติภูมิโนเวศประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 แบบสอบถามความต้องการจำเป็นของชุมชนบ้านเขาวังในมิติภูมิโนเวศประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ขั้นตอนการสร้างและแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของชุมชนบ้านเขาวังในมิติภูมิโนเวศ ประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของชุมชนบ้านเขาวังในมิติภูมิโนเวศ ประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3) นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อนำข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขในการพัฒนาสร้างแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของชุมชนบ้านเขาวังในมิติภูมิโนเวศ ประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

4) นำแบบสำรวจที่สร้างมาพัฒนาเพื่อเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ภาษาและความสอดคล้องของเครื่องมือ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 และ McKeen & Smith, 2003) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 0.50 ขึ้นไป โดยผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้เพิ่มรายละเอียดประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความต้องการจำเป็นของชุมชนบ้านเขาวังในมิติภูมินิเวศ ประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เสนอให้ผู้นำชุมชนเพื่อแจ้งไปยังผู้ให้ข้อมูลในชุมชน 50 คน

4.2 ผู้วิจัยจะเป็นผู้ไปเก็บแบบสำรวจด้วยตนเองตามวัน เวลาที่นัดหมายกับผู้นำชุมชน

4.3 กรณีที่ไม่ได้แบบสำรวจตามวัน เวลาที่กำหนดผู้วิจัยจะขยายระยะเวลาในการเก็บอีก 7 วัน เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีเวลาในการตอบแบบสำรวจ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การศึกษาเอกสาร งานวิจัย ตำรา หนังสือ เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ชุมชนบ้านเขาวัง การพัฒนาหลักสูตรทักษะสมอง และของเล่นจากวัสดุ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาของเล่นจากวัสดุท้องถิ่น

5.2 ข้อมูลภาคสนาม การค้นหาคำความรู้เกี่ยวกับภูมินิเวศ ภูมิปัญญา วิถีชีวิตในพื้นที่ ตำบลหินตก อำเภออ่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนำความรู้นั้นไปพัฒนาเป็นหลักสูตรทักษะสมอง โดยใช้ของเล่นจากวัสดุท้องถิ่น โดยได้กำหนดวิธีการศึกษาที่สำคัญ คือ การสังเกต การสำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 3 การพัฒนาหลักสูตรทักษะสมอง โดยใช้ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่นโดยการสร้างหลักสูตรบูรณาการในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนระดับปฐมวัย

3.1 การดำเนินการวิจัย นำผลจากการศึกษาระยะที่ 1 มาออกแบบกิจกรรมเพื่อหลักสูตรทักษะสมอง โดยใช้ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

3.1.1 จัดประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับสมาชิกในชุมชนที่สนใจ ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์มา ประชุมร่วมกับสมาชิกเพื่อสกัดความรู้จากผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญ ราษฎ์ชาวบ้าน เพื่อนำมาจัดกลุ่มของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่นในการออกแบบกิจกรรม นำข้อมูลที่ได้ไปใช้ออกแบบหลักสูตรทักษะสมอง EF

3.1.2 ออกแบบการพัฒนาพัฒนาหลักสูตรทักษะสมอง โดยใช้ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น

1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร คู่มือ รูปแบบ หลักการออกแบบการพัฒนาหลักสูตรทักษะสมอง โดยใช้ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น ตามองค์ความรู้ในมิติของภูมินิเวศ ประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นข้อมูลในการออกแบบหลักสูตรในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนระดับปฐมวัย

2) ผู้วิจัยกร่างรายละเอียดของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น ตามองค์ความรู้ในมิติของ ภูมินิเวศ ประวัติศาสตร์สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้ในการยกย่องหลักสูตรทักษะสมอง

3) ประชุมเชิงปฏิบัติการ ร่างรายละเอียดของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น เพื่อตรวจสอบความ ถูกต้องของการส่งเสริมพัฒนาการ และวิพากษ์หลักสูตร โดยการประชุมหลักสูตรการจัดประสบการณ์ เอกสารประกอบการพัฒนาทักษะสมอง และแบบประเมินความพึงพอใจในการอบรมเชิงปฏิบัติการ และมี การประชุมผู้สอน (Team Teaching) ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน

4) ผู้วิจัยนำผลการประชุมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยมา จัดทำหลักสูตร ทักษะสมอง โดยใช้ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร คือ ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน บริเวณชุมชนบ้านเขาวัง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 50 คน

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนในระดับปฐมวัยและประถมศึกษาครู จำนวน 10 คน ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาวัง จำนวน 14 คน โดยการเลือก แบบเจาะจง (Purposive sampling) จากการสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งสิ้น 24 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย เอกสาร ประกอบการพัฒนาทักษะสมอง และแบบประเมินความพึงพอใจในการอบรมเชิงปฏิบัติการ

3.3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) การพิจารณา คัดเลือก และจัดทำข้อมูล ภูมินิเวศ ภูมิปัญญา วิถีชีวิตของคนในพื้นที่เพื่อกำหนดองค์ความรู้เกี่ยวกับของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น มาใช้ในการออกแบบหลักสูตรทักษะสมองของเด็กปฐมวัย

2) ข้อมูลภาคสนาม การพัฒนาหลักสูตรทักษะสมอง โดยใช้ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น โดยการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ การส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัย

3) นำข้อมูลที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการหัวข้อ การส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็ก ปฐมวัย มาสังเคราะห์ เพื่อวางแผน และยกย่องหลักสูตรทักษะสมอง โดยใช้ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น

3.3.2 ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ความพึงพอใจในการอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริม พัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัย

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการ การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยตามบริบทพื้นที่ชุมชนบ้านเขาวัง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1 สภาพความเป็นอยู่วิถีชีวิตในชุมชนเปลี่ยนไปตามสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเป็นเหตุผลที่สำคัญทำให้เด็กปฐมวัยต้องมีรากฐาน โดยการพัฒนาหลักสูตรทักษะสมองโดยใช้วัสดุจากชุมชน และสร้างเครือข่ายความรู้ เพื่อนำไปโรงเรียนอย่างเหมาะสมกับบริบทของชุมชน

1.2 วัสดุท้องถิ่นที่นำมาใช้เป็นของเล่น ส่วนใหญ่สร้างจากไม้ในสวน และพืชประจำถิ่น เช่น กระวาน ไม้ไผ่ ลูกยาง ผ่าลม ลูกหวี ดอกหมาก เป็นต้น

1.3 ชุมชนอนุรักษ์ (จุดเด่นชุมชน วิถีชีวิตชุมชน) สภาพพื้นที่เป็นภูเขาที่ลาดเชิงเขา ภูเขาหินปูนทำให้เกิดถ้ำและธารน้ำคลองลงสู่ถ้ำใต้ดิน ทำให้เป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติป่าไม้ลำธารอากาศบริสุทธิ์ และเหมาะเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตรและเป็นที่อยู่อาศัย

1.4 ของเล่นจากวัสดุธรรมชาติ ของเล่นมักมีความสำคัญอย่างยิ่งกับเด็ก เพราะเป็นเสมือนเครื่องมือที่นำเด็กไปสู่การพัฒนาตนเองกับสิ่งแวดล้อม ช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง ส่งผลให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น ทำให้กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก เป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.5 การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย เพื่อให้นักเรียนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และผู้ปกครองมีรายได้เพิ่มขึ้น คณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเขาวัง ได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และได้มีโอกาสรู้จัก และเชื่อมโยงกับผู้นำชุมชนอื่น ๆ และองค์กรต่าง ๆ

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการ การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

2. ภูมินิเวศ ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของคนในพื้นที่เกี่ยวกับของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่นชุมชนบ้านเขาวัง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ส่งผลให้เกิดองค์ความรู้ในการนำวัสดุท้องถิ่นมาใช้ผลิตของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น ดังนี้

2.1 ของเล่นชุดวิถีชุมชนอนุรักษ์ ทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้เส้นทางศึกษาธรรมชาติ จากภูมิปัญญาวิถีเกษตรแบบสวนสมรม ได้แก่ นำก้อนหินมาเล่นหมากขุมในมุมคณิตศาสตร์ นำดินเหนียวมาปั้นในมุมศิลปะ เชือกกล้วยนำมาใช้เป่ากบในมุมวิทยาศาสตร์

2.2 ของเล่นชุดการใช้พันธุ์ไม้เศรษฐกิจและอาหารชุมชนจากภูมิปัญญาวิถีเกษตรแบบสวนสมรม งานช่างไม้ และงานครัว ได้แก่ นำไม้ไผ่มาสร้างเครื่องเคาะจังหวะ ในมุมดนตรี นำกระวานมาสร้างชุดอาหารในมุมบทบาทสมมติ นำลูกยางมาสร้างชุดค่าและจำนวนในมุมเกมการศึกษา

2.3 ของเล่นชุดพันธุ์ไม้ท้องถิ่นรักษาระบบนิเวศต้นน้ำจากแหล่งเรียนรู้รุกขมรดกของแผ่นดิน ใต้ร่มพระบารมีจากภูมิปัญญาเรื่องเล่า ได้แก่ นิทานต้นลำแพนในมุมหนังสือ

2.4 ของเล่นชุดพันธุ์ไม้ท้องถิ่นที่ชุมชนใช้ประโยชน์ด้านสมุนไพรและใช้สอย จากภูมิปัญญาวิถีเกษตรแบบสวนสมรม งานช่างไม้ และงานครัว ได้แก่ ไม้ไผ่ และลูกยางพารานำมาสร้างลูกหวี จัดไว้ในมุมวิทยาศาสตร์ ดอกหมาก นำมาสร้างชุดเครื่องครัวจัดไว้ในมุมบทบาทสมมติ กล้วยนำมาสร้าง ชุดร้อยวัสดุ จัดไว้ในมุมเครื่องเล่นสร้างสรรค์

แผนภาพที่ 2 ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่นชุมชนบ้านเขาวัง

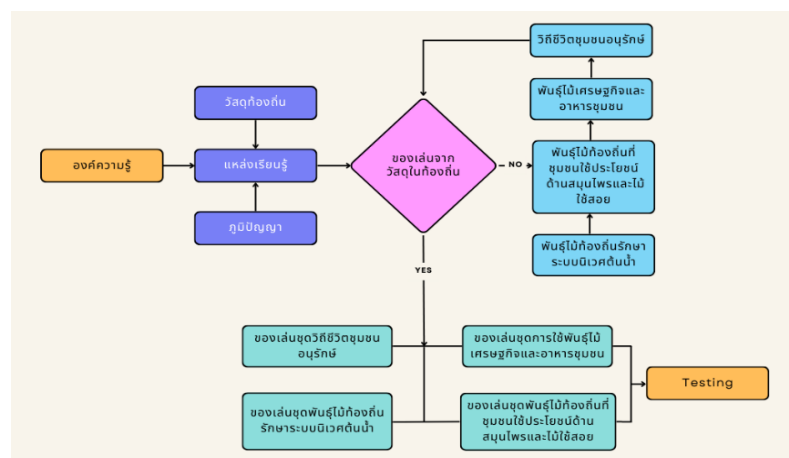
3. การพัฒนาหลักสูตรทักษะสมอง EF โดยใช้ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น โดยการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ การส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความพึงพอใจการเข้าร่วมจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

ประเด็นความพึงพอใจ	($\bar{X}$)	(S.D.)	ความหมาย
1. ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องนี้ ก่อน การอบรม	3.02	0.30	ปานกลาง
2. ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องนี้ หลัง การอบรม	4.50	0.51	มาก
3. คุณค่าของเนื้อหาต่อการปฏิบัติงาน	4.20	0.90	มาก

ประเด็นความพึงพอใจ	($\bar{X}$)	(S.D.)	ความหมาย
4. สามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน	4.00	0.88	มาก
5. สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่	4.00	0.90	มาก
6. การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน	4.59	0.44	มากที่สุด
7. ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาให้เป็นที่น่าสนใจ	4.00	0.43	มาก
8. การเตรียมตัวและความพร้อมของวิทยากร	4.20	0.47	มาก
9. การตอบคำถามของวิทยากร	4.22	0.45	มาก
10. การใช้เวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหา	4.32	0.55	มาก
11. การต้อนรับ/ชี้แจงรายละเอียดต่อผู้เข้าร่วมการอบรม	4.65	0.52	มากที่สุด
12. ความพึงพอใจต่อสถานที่/อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการอบรม	4.45	0.67	มาก
13. ระยะเวลาในการจัดอบรม	4.00	0.90	มาก
รวม	4.16	0.61	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความพึงพอใจในการอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ การต้อนรับ/ชี้แจงรายละเอียดต่อผู้เข้าร่วมการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.52) และการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.44) จากผลการศึกษาภูมินิเวศ ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของคนในพื้นที่เพื่อกำหนดองค์ความรู้เกี่ยวกับของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่นชุมชนบ้านเขาวัง อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยสรุปแผนภูมิแสดงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 ข้อมูลของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น ชุมชนบ้านเขาวัง อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การอภิปรายผล

1. องค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการ การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยตามบริบทพื้นที่ชุมชนบ้านเขาวัง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

สภาพความเป็นอยู่วิถีชีวิตในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเป็นเหตุผลที่สำคัญทำให้เด็กปฐมวัยต้องได้รับการพัฒนาทักษะสมองโดยการนำวัสดุท้องถิ่นจากไม้ในสวน และพืชประจำถิ่นมาใช้เป็นของเล่น เช่น กระวาน ไม้ไผ่ ลูกยาง ฝาลม ลูกหวี ดอกหมาก เป็นต้น สอดคล้องกับบริบทของชุมชนอนุรักษ์ซึ่งเป็นวิถีชีวิตชุมชนในการใช้ชีวิตร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ วิจัยเรื่อง การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาการเล่นพื้นบ้านของเด็กไทยภาคใต้ พบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการเล่นพื้นบ้านของเด็กไทยภาคใต้ได้แก่ นโยบายการศึกษา ครูผู้สอน ประชาชน ชาวบ้าน บุคคลภายในครอบครัว เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี 2) แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาการเล่นพื้นบ้านของเด็กไทยภาคใต้ให้คงอยู่ ต้องเริ่มจากนโยบายของสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ร่วมส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรม จัดหาแหล่งเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนอุปกรณ์และวิธีการเล่นให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวิถีการดำเนินชีวิตในแต่ละท้องถิ่น (กนกวรรณ ทองคำสิง, อนุกุล พลศิริ และเหมือนแพร รัตนศิริ, 2561)

ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของชุมชนในปัจจุบันเป็นไปเพื่อให้เด็กเรียนรู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และผู้ปกครองมีรายได้เพิ่มขึ้น คณะกรรมการป่าชุมชนบ้านเขาวังส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน มีการสอบถามความต้องการของชาวบ้านในชุมชนว่าต้องการเรียนรู้ในด้านใด และนำผู้รู้ตามความต้องการมาบรรยาย และจัดอบรม ส่งเสริมความรู้ ทำให้เด็กสามารถใช้ชีวิต และรู้จักแก้ปัญหาในการใช้ชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับ วิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีต่อวิถีชีวิตชนเผ่าละว้าหมู่ที่ 11 ฯ กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่อวิถีชีวิตของชนเผ่าละว้ามีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมาก มีผลมาจากปัจจัย 2 ด้านคือ ปัจจัยภายในคือการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ลักษณะครอบครัวและที่อยู่อาศัย ความต้องการทางด้านวัตถุ การยอมรับประเพณีและวัฒนธรรมใหม่ๆ วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ การพัฒนาของภาครัฐ การจัดการศึกษา เศรษฐกิจและความเจริญด้านเทคโนโลยีจากภายนอก (พระมงคล สุ่มงคโล, 2560)

ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่นเปรียบเสมือนเครื่องมือในการส่งเสริมพัฒนาการร่วมกับสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากการรับรู้โลกภายนอกผ่านการแสดงออกผ่านสื่อต่าง ๆ ผ่านการสำรวจ ทดลอง ค้นคว้า กับวัสดุอย่างอิสระ ผ่อนคลาย ไม่คำนึงถึงความถูกต้องสอดคล้องกับลักษณะนิสัยของเด็กที่เป็นผู้ไม่อยู่นิ่ง ชอบซักถามสืบค้น ลงมือกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว มีความกระตือรือร้น เมื่อเด็กประสบความสำเร็จจากการลงมือกระทำจะช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในและเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งกระบวนการประดิษฐ์ของเล่นอย่างง่าย ๆ จากวัสดุรอบตัวหรือวัสดุจากธรรมชาติจะส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ ทำให้กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก รักการทำงาน เกิดความภาคภูมิใจ ความภูมิใจ ทำให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน มีความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม

รอบข้างเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยการนำวัสดุจากท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นของเล่นอย่างง่ายๆ เช่น การเล่น ม้าก้านกล้วย หมาขุม ฉับโผง เป็นต้น สอดคล้องกับ วิจัยเรื่อง การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ของเล่นหรือการละเล่นโดยใช้ภูมิปัญญาของท้องถิ่นของแต่ละภาคมีความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ และช่วยให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย ดังนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก ผู้สูงอายุในชุมชนและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาของเล่นหรือการจัดการละเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย การใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นทางออกหนึ่งที่จะช่วยลดจำนวนเด็กปฐมวัย ที่มีพัฒนาการไม่สมวัย ในการเลือกชนิดของเล่นหรือ กิจกรรมสำหรับเด็กควรเลือกให้เหมาะกับวัยของเด็ก (กุสุมาลี โพธิ์ปัสสา, 2562)

2. ข้อมูล ภูมินิเวศ ภูมิปัญญา วิถีชีวิตของคนในพื้นที่เกี่ยวกับของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น ชุมชนบ้านเขาวัง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการศึกษาข้อมูลองค์ความรู้จากบริบทของวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อสร้างรอยเชื่อมต่อของวิถีชีวิตของคนในแต่ละช่วงวัยที่มีพื้นฐานการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน ภายใต้บริบทของพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ในทางภูมินิเวศ ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งชุมชนยังคงดำรงไว้เพื่อคนรุ่นต่อไป ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่นจึงเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่จะช่วยดำรง และรักษาวิถีชีวิตที่ดั้งเดิมให้คงไว้กับชุมชนภายใต้บริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น 1) ของเล่นชุดวิถีชีวิตชุมชนอนุรักษ์ ได้แก่ หมาขุม ปั่นดินเหนียว เป่ากบ เป็นต้น 2) ของเล่นชุดการใช้พันธุ์ไม้เศรษฐกิจและอาหารชุมชน ได้แก่ ไม้ไผ่ กระวาน ลูกยาง เป็นต้น 3) ของเล่นชุดพันธุ์ไม้ท้องถิ่นรักษาระบบนิเวศต้นน้ำ ได้แก่ นิทานต้นลำแพน 4) ของเล่นชุดพันธุ์ไม้ท้องถิ่น ได้แก่ ลูกหวี ดอกหมาก ชุดร้อยวัสดุ เป็นต้น สอดคล้องกับ วิจัยเรื่อง การพัฒนาการเล่นลานเพลินส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า กิจกรรมการเล่นลานเพลินส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการนำการเล่นพื้นบ้าน และการเล่านิทานโดยผู้สูงอายุ รวมทั้งนำของเล่นพื้นบ้านโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ วงหัดเดินและคอกฝึกเดิน ทำให้เด็กมีพัฒนาการสมวัย และมีการส่งต่ออุปกรณ์ให้กับเด็กรุ่นหลังในชุมชนด้วย และยังส่งผลให้เด็กทุกคนในหมู่บ้านมีพัฒนาการที่สมวัย (บุญเรียง บัวละคุณ, 2564)

3. การพัฒนาหลักสูตรทักษะสมอง โดยใช้ของเล่นจากวัสดุในท้องถิ่น โดยการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ การส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้

ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ การส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัยให้กับผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาวัง พบว่า ความพึงพอใจในการอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ การต้อนรับ/ชี้แจงรายละเอียดต่อผู้เข้าร่วมการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.52) และการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.44) สอดคล้องกับ ผลการศึกษาการบูรณาการจัดการเรียนรู้ทักษะทางสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (Executive Function : EF) ของครูผู้ดูแลเด็กเล็กในเขตพื้นที่จังหวัด

กำแพงเพชร พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กเล็กมีความพึงพอใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีด้านการให้ความรู้จากกิจกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความพึงพอใจต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ และด้านการดำเนินกิจกรรมฯ อยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ (อรทัย บุญเที่ยง, 2562)

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาการจัดการศึกษาโดยอาศัยบริบทท้องถิ่นของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาวัง อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นฐานในการเรียนรู้
2. ควรมีการศึกษาการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาวัง อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ทองคำสิง, อนุกุล พลศิริ และเหมือนแพรว รัตนศิริ. (2561). การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญา การละเล่นพื้นบ้านของเด็กไทยภาคใต้. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 11(2), 2398 - 2413.
- กุสุมาลี โพธิ์ปัสสา. (2562). การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น . *วารสารโรงพยาบาลสกลนคร*, 22(3), 115 - 128.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : อลิ้น เพรส.
- ณิชากุล พิชชาชาญ กิตติพงษ์ สอนล้อม และศิริภัทรา จุฑาณณ. (2566). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ พัฒนาการเด็กปฐมวัย: การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ. *วารสารโรงพยาบาลสิงห์บุรี*. 31 (3), 128 - 142.
- บุญเรียง บัวละคุณ. (2564). การพัฒนาการเล่นลานเพลินส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 30 (ฉบับเพิ่มเติม2), S270 - S282.
- ปิ่นเพชร รักดีณรงค์ และ รัชฎา คชแสงสันต์. (2563). *การอนุรักษ์และฟื้นฟูพันธุ์ไม้ท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนต้นน้ำบ้านเขาวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช* (รายงานผลการวิจัย). นครศรีธรรมราช : สถาบันวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- พระมงคล สุ่มงคโล. (2560). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีต่อวิถีชีวิตชนเผ่าละว้าหมู่ที่ 11. *วารสารพุทธ ศาสตร์ศึกษา*, 8(2), 57 - 68.
- พริญา มายูร (2565). *พฤติกรรมการเล่นของเด็กปฐมวัยของผู้เลี้ยงดู เขตสุขภาพที่ 7*. (ออนไลน์) (อ้างอิงเมื่อ 24 เมษายน 2565). จาก <https://hpci.anamai.moph.go.th/hl/Res/ResFile/2564001901.docx>.

- พรพิมล คักดา และบวร เครือรัตน์. (2561). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนประเภทของใช้จากวัสดุธรรมชาติของกลุ่มอาชีพเสริมบ้านสุขเกษม ตำบลบางเลน จังหวัดนครปฐม (รายงานผลการวิจัย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- พรเพ็ญ บัวทอง. (2555). ผลของการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วัฒนะ จุฑาวิภาต. (2542). หัตถกรรมไทย ความเป็นมาและการผลิตในปัจจุบัน ศึกษากรณี: การทำของเล่นไม้ระกำ (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วไลพร เมฆไตรรัตน์ และปรียาภรณ์ คงแก้ว. (2564). การพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะสมอง EF (Executive Function) ของเด็กปฐมวัยที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 11(2), 15-30.
- สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี/(2540). ประวัติโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาวัง. สืบค้น 16 มีนาคม 2565, จาก <http://chaipat.au.edu/safe-life/nakhonsri/kaowang.html>.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสถาบัน RLG /(2561). คู่มือพ่อแม่ พัฒนาทักษะสมอง EF executive function ตั้งแต่ปฏิสนธิ - 3 ปี. กรุงเทพฯ: อักษรสัมพันธ์ (จำกัด)
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)และสถาบัน RLG /(2561). คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF executive function ในเด็กวัย 7-12 ปีสำหรับพ่อแม่และครู. กรุงเทพฯ: อักษรสัมพันธ์ (จำกัด)
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)และสถาบัน RLG /(2561). คู่มือพัฒนาทักษะสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอกพิมพ์ไทย (จำกัด)
- สุนิษา ภารตระกูลศรีและ ชวนพิศ รักษาพวง. (2565).ผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้นิทานเพื่อพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย.วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา. 16(2), 353-368.
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). เอกสารประกอบการเรียนวิชา ECED 201 การศึกษาปฐมวัย Early Childhood Education. หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย.
- อรทัย บุญเที่ยง. (2562). ผลการศึกษาการบูรณาการจัดการเรียนรู้ทักษะทางสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ (Executive Function : EF) ของครูผู้ดูแลเด็กเล็กในเขตพื้นที่ จังหวัดกำแพงเพชร. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 9(1), 221 - 229.